

บทที่ 3

สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา

สถานภาพเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นตัวตนของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น “สถานภาพเป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่น และจะต้องมีหน้าที่ประการใดประการหนึ่งในการรับผิดชอบสังคม” (สุพัตรา สุภาพ, 2529 : 26)

แม่เป็นสถานภาพหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในสถาบันครอบครัว ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัวอันเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม ดังนั้นสถานภาพและบทบาทของแม่จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะแม่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะหล่อหลอมให้ลูกซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติมีคุณภาพหรือคือยคุณภาพ ในนวนิยายเรื่อง **ดอกไม้ในป่าแคด ทะเลอาอิม และพระจันทร์สีน้ำเงิน** ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นสถานภาพและบทบาทของแม่ในแง่มุมต่างๆทั้งในส่วนที่สัมพันธ์กับบุคคลและเป็นตัวละครที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของนวนิยายดังนี้

สถานภาพและบทบาทของแม่และความสัมพันธ์กับลูก

สถานภาพและบทบาทของแม่ในฐานะภรรยา

สถานภาพและบทบาทของแม่ที่สัมพันธ์กับ โครงเรื่องและแก่นเรื่อง

สถานภาพและบทบาทของแม่

1. สถานภาพและบทบาทของแม่และความสัมพันธ์กับลูก

สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายเรื่อง **ดอกไม้ในป่าแคด** แม่ของเขียดกับเขียดอาศัยอยู่ด้วยกันที่ห้องพักซึ่งเป็นสถานที่ที่ทางราชการจัดสรรให้เป็นสวัสดิการแก่พ่อของเขียดซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ แม่จะอยู่พร้อมหน้าพ่อกับแม่และลูกแต่ความเป็นอยู่ในครอบครัวไม่สะดวกสบายมากนัก

เราอยู่กัน ในห้องพักซึ่งเป็นตึกแถวยาวเหยียด ด้านหน้าเป็นระเบียงหรือเฉลียงยาวติดต่อกันไป ที่ตรงนี้ควรจะเป็นที่สะอาดและโล่งดี แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น มันสกปรกมากใช้เป็นที่วางขยะ สิ่งปฏิญูลอื่นๆ ประคามี สองวันสามหรือกว่านั้น จึง

จะมีคนเก็บขยะ ไปทิ้งสักครั้งหนึ่ง แม้ว่าทุกห้องจะให้เงินเป็นค่าขนขยะทุกเดือน ก็ตาม (1-2)

แม่ของเขียดจะเอาใจใส่ดูแลเขียดเป็นบางครั้ง แต่เมื่อไรที่แม่ของเขียดทะเลาะกับพ่อของเขียดหรือถูกพ่อของเขียดทำร้ายจิตใจแม่ของเขียดก็จะจมอยู่กับความทุกข์โศกโดยไม่ใส่ใจดูแลเขียด

ฉันถูกส่งไปโรงเรียน หลังจากที่ได้หัดช่วยตัวเองเช่นว่าเข้าห้องน้ำได้คนเดียว กินข้าวโดยไม่มีใครป้อน แต่งตัวได้เอง ฯลฯ เหล่านี้ไม่มีใครหัดและบางครั้งถึงแม่จะสนใจบ้าง แต่เวลาร้องไห้แม่จะทอดทิ้ง... สัมทุกอย่างทุกอย่างในโลก เหลือแต่ตัวเองและอารมณ์พลุ่งพล่าน (9)

แม่ของเขียดเป็นผู้หญิงที่ไม่มีความรู้ เมื่ออยู่กับพ่อของเขียดก็ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านที่ต้องพึ่งพารายได้จากสามี เมื่อพ่อของเขียดต้องย้ายไปปฏิบัติงานที่ภาคอีสาน โดยไม่ได้นำภรรยาไปด้วย ลูกสาวไปด้วย แม่ของเขียดก็ขาดที่พึ่ง แม่ของเขียดกับเขียดจึงอยู่กันอย่างยากลำบาก ต้องอาศัยเพื่อนบ้านแบ่งปันอาหารให้

สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนบ้านเริ่มขึ้นและฉัน ไม่ลืมเลยว่าเราไม่อดตายก็เพราะของตรุษจีนในวันนั้น แม่เก็บรักษาของกินทั้งหมดให้กินได้หลายวัน เงินบาทสุดท้ายในบ้านหมดไปแล้วหลายวัน เราเชื่อของอีกไม่ได้เลยทั้งสองปากตรอก แม่อุ่นอาหารเหล่านั้นทุกวัน แม้กระทั่งไข่ต้มที่ทาสีไว้แดงฉาน ขนมหง่เก็บไว้หลายวันก็ขึ้นรา แม่เอามันผึ่งแดดและหั่นเป็นชิ้นบางๆ ปิ้งไฟให้ฉันเวลาอยากกินขนม ที่ไม่ทอดก็เพราะเราไม่มีเงินซื้อน้ำมัน (29)

เมื่อลำบากจนถึงที่สุด แม่ของเขียดก็ตัดสินใจเดินทางไปหาพ่อของเขียด แต่เมื่อไปถึงก็พบว่าพ่อของเขียดมีภรรยาใหม่แล้ว พ่อของเขียดและภรรยาใหม่ของพ่อพุดจาถูกแม่ของเขียด แม่ของเขียดเสียใจและคิดว่าตนคงจะไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้เพราะไม่มีที่พึ่งจึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

ฉันไม่ได้ร้องไห้เลย ได้แต่ดูเขาปลดผ้าออกจากคอแม่ หน้าของแม่เขียวคล้ำ และมีสิ่งอื่นๆที่ไม่น่าดูเลยบอกว่าแม่ได้จากฉัน ไปอย่างไรวันจะกลับมาได้ พบเห็นกันอีก (103)

แม่ของเขียคเป็นผู้หญิงที่อ่อนแอ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของแม่ในการดูแลลูกสาวคือ เขียคได้อย่างเต็มที่ เพราะเมื่อแม่ของเขียคทะเลาะกับพ่อของเขียคก็เอาแต่ร้องไห้ลืมนใจดูแลลูก ตลอดเวลาที่เขียคอยู่กับแม่เขียคต้องอยู่อย่างยากไร้เพราะไม่มีเงินที่จะจับจ่ายใช้สอย เนื่องจากแม่ของเขียคไม่มีรายได้เป็นของตัวเองต้องคอยรับเงินจากพ่อของเขียค เมื่อพ่อของเขียคย้ายไป ปฏิบัติงานที่ภาคอีสานและทอดทิ้งแม่ของเขียคกับเขียค แม่ของเขียคก็หมดที่พึ่ง ส่งผลให้เขียคได้รับความลำบากไปด้วยและเมื่อแม่ของเขียคประสบกับปัญหาครอบครัวก็หาทางออกด้วยการฆ่าตัวตายหนีปัญหาแสดงให้เห็นว่าแม่ของเขียคเป็นแม่ที่ละเลยบทบาทในการทำหน้าที่ที่จะให้ ความรัก ความอบอุ่น และอบรมดูแลลูก เพราะพะวงอยู่กับการรักษาสถานภาพการเป็นภรรยาของ คนไว้ โดยไม่ได้คำนึงว่าลูกสาวจะประสบกับความทุกข์ยากอย่างไรเมื่อไม่มีทั้งพ่อและแม่เป็นที่พึ่ง

ในนวนิยายเรื่อง ทะเลฤดูร้อน คุณหญิงศรีคาราเป็นภรรยาของอธิบดีทองแถม ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และเป็นแม่ของวิหารลูกสาวคนเดียว คุณหญิงศรีคาราเป็นผู้หญิงที่มีรูปร่าง หน้าตาดีงาม มีชาติตระกูลดี มีการศึกษาสูงฐานะร่ำรวย คุณหญิงศรีคารานิยมท่องเที่ยวต่าง ประเทศ เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่โก้หรู ชอบออกงานสังคม เพื่อให้มีชื่อลงในหนังสือพิมพ์ และ ทำงานสังคมสงเคราะห์หรือออกงานสังคมการกุศลก็เพื่อต้องการชื่อเสียง

ปีหนึ่งคุณแม่ต้องหาโอกาสไปเมืองนอก ไม่ไปประชุมก็ไปเที่ยว คล้ายกับว่าถ้า ปีไหนคุณแม่ไม่ได้ไปเมืองนอก ครอบครัวอธิบดีทองแถมก็จะน้อยหน้าไปกว่า ครอบครัวอื่น

ครั้งญี่ปุ่นจัดงานเอ็กซ์โปที่โอซากา คุณแม่ก็ต้องไปให้ได้ ขอให้ไต่ยื่นถ่ายรูปที่ หน้าศาลาไทยพอไว้รอดเพื่อนฝูงก็ยั้งดี คราวนั้นวิหารจะได้ไปด้วย แต่กว่าจะได้ ไปวิหารก็แทบล้มประคองตาย คุณแม่จะเลย ไปงานเอ็กซ์โป ทางสแกนดิเนเวียโน่น ด้วยซ้ำ แต่เกรงข่าวสังคมจะลงอื้อฉาว คุณแม่อยากคงเหมือนกันแต่ไม่ใช่วิธีที่ เสื่อมเสียชื่อเสียง... น่าขันคุณแม่ เกิดมาจะได้มีเวลาเป็นของตัวเองในตอนไหนก็ ไม่รู้ (26)

คุณหญิงศรีคาราเป็นนักสังคมสงเคราะห์เป็นตัวแทนของประเทศไปประชุมเรื่องปัญหาเด็กและเยาวชนในต่างประเทศบ่อยครั้ง แต่ไม่เคยเข้าใจปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างดั่งแต่ไม่เข้าใจแม้กระทั่งความต้องการของวิฬารลูกสาวคนเดียวที่มีอยู่

ป่านนี้คุณแม่อยู่ที่ไหนหนอวิฬารนิก การประชุมจะสิ้นสุดหรือยัง ในเวลานี้ดูเหมือนว่าท่านจะไปประชุมเรื่องเด็ก หรืออย่างไรนี้แหละ วิฬารซักจะเลื่อนเสียแล้วเด็กคนเดียวซึ่งเป็นลูกของคุณแม่ คุณแม่อังเลี้ยงให้ดีไม่ค่อยจะได้ แล้วจะเอาหลักการอะไร ไปพูดกับเขาก็ไม่รู้ (90)

คุณหญิงศรีคารามักเดินทางไปต่างประเทศ และออกงานสังคมอยู่เสมอ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาให้แก่วิฬารลูกสาวเท่าที่ควร คุณหญิงศรีคาราไม่ได้สนใจจิตใจของวิฬารว่าวิฬารต้องการความรัก ความอบอุ่นจากแม่ ความสุขที่คุณหญิงหิบบยื่นให้แก่วิฬารในฐานะแม่ก็คือ ความสุขสบายด้านวัตถุ คือทรัพย์สินเงินทอง

วิฬารมีรถรับมาโรงเรียนในขณะที่ครูพวกนั้น โหนรถเมล์มาสอนวิฬาร นั่นนะหรือคุณค่าของการประพุดิตัวดี ค่าเสื้อผ้าสวยๆ ที่คุณแม่ให้แต่ละครุดก็แพงกว่าเสื้อผ้าที่ครูตัดใส่มาโรงเรียนทั้งเดือน (24)

การที่วิฬารประพุดิตัวนอกกลุ่มนอกรทาง ไม่ไปเรียนหนังสือและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนชายก่อนวัยอันควร ส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูของผู้เป็นแม่ที่ไม่ได้อบรมเลี้ยงดูและให้ความใกล้ชิดกับลูก เมื่อวิฬารมีปัญหาที่ไม่สามารถขอคำแนะนำจากมารดาได้ วิฬารทำผิดหลายครั้งครั้งแรกๆ ก็แอบทำลับๆและเมื่อรอดตัวทุกครั้ง วิฬารจึงไม่เกรงกลัวมารดาอีกต่อไป

คุณหญิงใจเดินแรง วิฬารนั่นเอง ลูกสาวสุดสาวของท่านเดินไปที่ตู้เพลง
หยอดเหรียญลงไป ครูเดียวเพลงก็ดังลั่นสันสะเทือนประสาท

ท่านลุกขึ้น

“วิฬาร”

หล่อนเดินคล้อยหลังไปแล้ว และเสียงที่คุณหญิงว่าดังมากแล้วนั้น หาดังไป
กว่าเพลงที่มีจังหวะเร้าร้อนกระแทกกระทั้นนั้นไม่

วิฬารกลับ ไปนั่งที่เก้าอี้พร้อมกับที่คุณหญิงเข้าอ่อนนั่งลงพลาทงหมดแรง ท่าน

เห็น ถนัดทีเดียวพ่อหนุ่มนั่งใกล้โอบวิหารไว้ในวงแขน

อย่า...อย่าทำยังงั้น

ท่านได้แต่ร้องอยู่ในใจ

ท่านไม่เคยคิดว่าการโอบกอด เป็นการแสดงความสนิทสนมฉันเพื่อนในสายตา
เด็กขลุวิหาร หาใช่เรื่องคอกขาดบาดคายอย่างคุณหญิงคิดไม่

ได้ยินเสียงวิหารหัวเราะแหลม ในช่วงที่เพลงเบาลง

ท่านไม่เคยสอนให้ลูกระมัดระวังกรีธาหรือ คุณหญิงคิดอย่างเจ็บช้ำ วิหารดูเป็นคน
คนละคนกับวิหารที่เคยเป็นลูกสาวคนเดียว หล่อนกำกั้นผัดที่

อะไรทำให้วิหารเป็น ไปได้ถึงเพียงนั้น คุณหญิงนึกในใจ น้ำตาคลอเอ่อเป้า...

ท่านเข้าไปที่โต๊ะลูกสาว

วิหารยังแลไม่เห็น หล่อนเคาะโต๊ะตามจังหวะเพลง สูบบุหรี่พ่นควันราวกับนาง
ข้างถนน

“วิหาร” ท่านเรียก

วิหารหันมา บุหรี่หล่นจากมือ

“คุณแม่”

“กลับบ้านเดี๋ยวนี้”

ทุกคนในโต๊ะดูหมดสนุกไปตามๆ กัน แต่ก็ชั่วครู่เดียวเท่านั้น ฤทธิยาเสพติดทำ
ให้ห้าวหาญ ห่มขึ้นได้น่าอัศจรรย์

“ไปนะ” คุณหญิงดูกระซางลูกสาวคนเดียว “ไปทำตัวและอะไรอย่างนี้”

เพื่อนกำลังดูวิหารอยู่ เพราะฉะนั้นหล่อนจะทำกลัวคุณแม่ได้อย่างไร

หล่อนสะบัด

“อย่ายุ่ง”

คุณหญิงตกตะลึง ไม่เคยคิดว่าลูกสาวจะเก่งกล้าขึ้นจนถึงกับไม่กลัว

“วิหาร...กลับบ้าน ถ้าไม่กลับ จะเรียกตำรวจมาจับ จับให้หมดไอ้พวก

สามะเลเทเมา”

“จับ...ก็เชิญซิ” ใครคนหนึ่งพูดขึ้น “ซื้อหาอะไร”

“ซื้อหามั่วสุ่ม อันธพาล” คุณหญิงโกรธจนตัวสั่น เกิดมาไม่เคยมีใครข้อนถึงเช่น
นี้เลย (342-344)

วิพารต่อว่ามารดาให้รับรู้ความบกพร่องในหน้าที่ของแม่โดยกล่าวว่าที่ตนประพฤดิเหลวไหล นอกถุ่นอกทางก็เพราะว่าไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว โดยเฉพาะมารดาคือคุณหญิงศรีคาราที่ชอบใช้อำนาจเผด็จการภายในบ้าน มัวแต่ยึดติดอยู่กับชื่อเสียง และความมีหน้ามีตาในสังคมจนลืมสนใจจิตใจของลูกอย่างจริงจัง

“คุณแม่รู้ว่าหนูเหลวไหล แต่คุณแม่ก็พยายามคิดว่าหนูเป็นคนดี เป็นคนบริสุทธิ์ผุดผ่อง ไม่มีราศี”

“วิพาร”

“หนู...และเพะ ไปกับคนนั้นคนนี่ คุณแม่ก็รู้ เพราะลูกคุณหญิงจะทำอย่างนั้น ไม่ได้เป็นอันขาด คุณพ่ออกใจ คุณแม่ก็โกหกตัวเองว่าคุณพ่อดี รักลูกรักเมีย คุณแม่ลืมตาเผชิญความจริงบ้างซีคะ” (457-458)

คุณหญิงศรีคาราเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกให้สุขสบายด้วยวัตถุ และเป็นผู้ที่คอยสั่งสอนอบรมลูกให้เป็นคนที่ยึดติดกับเกียรติยศ ชื่อเสียง และความร่ำรวยเหมือนตนเอง

“แม่จะไม่ยอมจนเป็นอันขาดในชาตินี้” ท่านบอกกับวิพารอย่างภาคภูมิใจ “ลูกก็เหมือนกัน ลูกจะจนไม่ได้ ยิ่งจนก็จะจนมากเข้า จำไว้ก็แล้วกัน ถ้าเรารวยเราก็จะมีทางที่จะได้มาก ได้เปรียบที่สุด สมัยนี้ละลูกคนเรานับถือคนมีเงิน ไม่ใช่คนที่เขาเรียกว่าผู้ดีอย่างแต่ก่อน สมัยนี้ใครมีเงินก็เป็นผู้ดีได้ทั้งนั้น” (59)

การสร้างค่านิยมที่ไม่ถูกต้องให้กับลูกของคุณหญิงศรีคาราด้วยการอบรมสั่งสอนให้ลูกเห็นว่าเกียรติยศ ชื่อเสียง และทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต โดยไม่ได้เข้าใจว่าแท้จริงแล้วลูกต้องการอะไร เป็นเหตุให้วิพารขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และหาทางออกด้วยการเที่ยวเตร่กับเพื่อนๆ รวมกลุ่มกันปลิ้นจี้ ทั้งยังมัวสวมเสพยาเสพติด กว่าคุณหญิงศรีคาราจะรู้ว่าตนทำหน้าที่แม่บกพร่องวิพารก็ถูกดำเนินคดีในข้อหามัวสวมเสพยาเสพติดเสียแล้ว จากบทเรียนที่เกิดขึ้นทำให้คุณหญิงศรีคาราได้คิดและพยายามปรับปรุงตนเอง พยายามให้ความรัก ความอบอุ่นและหันมาดูแลลูก วิพารจึงรู้สึกอบอุ่นใจว่าแม่ไม่ได้ทอดทิ้งและกล้าที่จะปรึกษาปัญหาด้วย ช่องว่างระหว่างแม่กับลูกก็ค่อยๆ หดหายไป

ในนวนิยายเรื่อง พระจันทร์สีน้ำเงิน สวัสดิ์มีสถานภาพเป็นแม่ของลูก 4 คน คือ หน้อย มดดำ หนุณา และรอม หน้อยเป็นพี่สาวคนโต รอมลูกชายคนรอง มดดำลูกสาวคนกลางและ

หนูนาลูกสาวคนสุดท้าย ลูกทั้ง 4 คนอยู่ในความรับผิดชอบของสวัสดิ์แต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากสวัสดิ์ได้หย่าขาดจากสามี สวัสดิ์ต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกๆ ส่งเสียให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดี

“แม่จะส่งรอมไปเมืองนอก” แม่ขับรถต่อไปตามหนทาง ที่คลาคล่ำไปด้วย
จรรยาแอ๊ด “แต่ว่า ต้องเรียนในนี้ให้จบ แม่จะทำงาน หาเงินมากๆ เก็บไว้ให้ลูกๆ
เรียนหนังสือ รอมชอบเรียนอะไรละ” (4)

สวัสดิ์เป็นแม่ที่เอาใจใส่ดูแลลูกทั้ง 4 คนอย่างเท่าเทียมกัน สวัสดิ์ได้แสดงบทบาทการ
เป็นแม่ที่ดีโดยพาลูกๆ ไปเที่ยวเมื่อมีเวลาว่าง

วันนั้นเป็นวันเด็ก แม่พารอมและน้องๆ ไปที่มหาวิทยาลัยที่แม่สอน ที่นั่นมีการ
แจกรางวัลให้กับเด็กมากมาย ถ้าเด็กคนไหนวาดรูปเก่ง มดค่าน้องคนรองไปจาก
รอม ซ้อมค้ำและหนูนาก็ได้ หนูนาคือน้องคนเล็กของรอมหล่อนวาดรูปเก่ง
และร้องเพลงก็ได้ มดค้ำก็จะประกวดร้องเพลงในวันนั้น ซ้อมเพลง “ผู้ใหญ่อลิ
ติกลองประชุม” ไว้อย่างคล่องแคล่ว

วันนั้นแม่และน้องๆ สนุกกันมาก หนูนาก็ได้รับรางวัลจากการประกวดรูปเขียน
หล่อนเขียนอะไรไม่รู้ ผู้ตัดสินว่าเป็น ไอศกรีมแท่ง หรืออาจจะเป็นเรือดำน้ำก็ได้
แต่หนูนาก็ได้ที่หนึ่ง รอมอดคิดไม่ได้ว่าที่หนูนาคได้ที่หนึ่งก็เพราะว่าแม่เป็นอาจารย์
อยู่ที่นั่นต่างหาก แม้ว่าแม่จะออกตัวว่าไม่ใช่...เพราะหนูนาก่งเอง (48-49)

สำหรับหน้อยลูกสาวคนโตนั้น ไม่ค่อยจะได้อยู่กับสวัสดิ์ หน้อยไปอยู่กับญาติตั้งแต่
เล็กๆ เมื่อหน้อยกลับบ้านครั้งใด สวัสดิ์จึงเอาใจใส่ดูแลหน้อยเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการทดแทนที่
หน้อยไม่ได้อยู่กับสวัสดิ์

ที่หน้อยนั้นไม่เคยได้อยู่ใกล้แม่เลย ไปอยู่กับญาติตั้งแต่เล็กๆ ด้วยเหตุผลอัน
หนึ่งซึ่งรอมคิดว่าเป็นเหตุผลที่ไม่สู้จะเข้าท่าสักเท่าไรนัก
ฉะนั้นเมื่อที่หน้อยกลับมา จึงมีสิทธิ์ที่จะได้ใกล้ชิดแม่มากกว่าคนอื่น (66)

สวัสดิ์ทำหน้าที่แม่ได้เป็นอย่างดี เธออบรมสั่งสอนลูกๆ ของเธอให้ช่วยกันประหยัด
และขยันศึกษาเล่าเรียน หากลูกของเธอทำความผิดเธอก็จะไม่เมียนติ แต่จะใช้วิธีพูดคุยสั่งสอน เธอ

พยายามให้ลูกๆ ได้เรียนในโรงเรียนที่ดีๆ และสอนให้ลูกๆ รักการอ่าน

นิสัยรักหนังสือนี้ตีความถึงพวกเธอด้วย แม่จะถือว่าเป็นความโง่อย่างยิ่งและเป็นความผิดร้ายอย่างยิ่ง ถ้าลูกของแม่จะไม่อ่านหนังสือ มดคำคนเดียวในบ้านที่โตแล้วก็ยังไม่มีทำว่าจะชอบหนังสือ แม่จึงเคียดกรอนกับมดคำมาก และพยายามหว่านล้อมต่างๆ นานาให้มดคำอ่านหนังสือ (77)

สวัสดีเป็นข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงดูลูกทั้ง 4 คน ได้ สวัสดิ์จึงลาออกจากงานราชการ และชวนขววยหางานพิเศษทำ เพื่อเพิ่มรายได้ ไม่ว่าจะทำงานเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น หรือรับเขียนข้อความโฆษณาเครื่องสำอาง แต่ถึงกระนั้นเธอก็ยังมีเวลาให้ลูกๆ พอสมควร สวัสดิ์ทำงานหนักมาโดยตลอด ต้องย้ายบ้านอยู่หลายครั้งกว่าจะได้บ้านซึ่งเป็นของเธอเองและกว่าจะสร้างเสร็จเธอก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินธนาคาร แต่ถึงกระนั้นเธอก็สามารถสร้างตัวสร้างฐานะและเลี้ยงดูลูกได้อย่างไม่ลำบากยากเข็ญเท่าใดนัก

สวัสดิ์ขอมทำงานหนักเพื่อความสุขสบายของลูกๆ เธอพยายามให้ความรักและความอบอุ่นแก่ลูกๆ เท่าที่จะทำได้ เนื่องจากเธอรู้ว่าลูกต้องขาดพ่อ เธอพยายามเลี้ยงดูลูกของเธอให้เติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพ เธอให้ความสุขสบายแก่ลูกทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ อบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักมารยาทในสังคมและให้ได้รับการศึกษาอย่างไม่น้อยหน้าใคร

สวัสดิ์ได้พยายามเลี้ยงดูลูกของเธอเท่าที่เธอสามารถทำได้ แต่ด้วยหน้าที่การงานที่เธอต้องรับผิดชอบทำให้เวลาที่ต้องดูแลลูกๆ น้อยตามลงไปด้วย จึงทำให้รวมลูกชายคนเดียวของเธอซึ่งเป็นเด็กที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่ายและอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่อยากรู้อยากลองอยากเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ีเวลาไปมั่วสุมเสพยากับเพื่อนๆ และการที่สวัสดิ์มีสามีใหม่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รวมเกิดความน้อยใจแม่เพราะเข้าใจว่าแม่รักตนน้อยลง รวมจึงประชดแม่ด้วยการกระทำในสิ่งที่สวนทางกับความต้องการของแม่

คงเป็นเพราะน้ำรินนั่นแหละที่ทำให้แม่ลืมลูกๆ คิดขึ้นมาครั้งไรรวมก็จนโกรธและนึกน้อยใจทุกครั้งไป เพราะฉะนั้นรวมก็จะต้องแก้แค้นแม่ จะต้องทำสิ่งที่แม่ไม่ชอบทุกอย่าง แม่ไม่ชอบอะไร รวมก็จะทำอันนั้น อย่างเช่นหนีโรงเรียน และริอ่านรักผู้หญิง (228)

สวัสดิ์ได้ทำหน้าที่แม่ของลูกทั้งสี่คนได้เป็นอย่างดี เธอมีความรักให้ลูกๆทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและลูกๆของเธอก็รักเธอและสนิทสนมกับเธอ อย่างไรก็ตามแม้สวัสดิ์จะพยายามดูแลเอาใจใส่ลูกๆเป็นอย่างดีเท่าที่แม่ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะทำได้ แต่สวัสดิ์ก็เป็นผู้หญิงจึงไม่อาจเข้าใจความต้องการของรอมซึ่งเป็นลูกชายคนเดียวได้ทั้งหมด รอมจึงเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับแม่และใช้ยาเสพติดเป็นทางออก

2. สถานภาพและบทบาทของแม่ในฐานะภรรยา

สถานภาพและบทบาทของแม่ในฐานะภรรยา ในนวนิยายเรื่อง ดอกไม้ในป่าแคด แม่ของเจ็ชต์แต่งงานกับพ่อของเจ็ชต์ซึ่งมีอาชีพเป็นตำรวจและมีลูกด้วยกันหนึ่งคนคือเจ็ชต์ ชีวิตคู่ของพ่อกับแม่ของเจ็ชต์เป็นไปโดยไม่ราบรื่นนัก เพราะทั้งพ่อและแม่ของเจ็ชต์มีความคิดเห็นขัดแย้งกันเกือบทุกเรื่อง

ของที่พ่อชอบ แม่ไม่เคยเห็นด้วยเลยสักอย่างเดียว และแม่จะรู้สึกเงินทุกครั้งที่เพื่อนของพ่อพากันพูดถึงทรวคตรงของนางแบบเหล่านั้นด้วยความครี้มอกครี้มใจ ในยามที่เมากันคิดแล้ว

แม่เตือนว่าฉันเป็นลูกผู้หญิง “ลูกเธอเป็นผู้หญิงนะ”

พ่อจะมองแม่อย่างรำคาญ

สมมุติว่าเป็นตัวเลข... ถ้าแม่เริ่มด้วยหนึ่ง พ่อจะตอบราวๆสาม ถ้าแม่เริ่มด้วยสามอารมณ์ของพ่อจะดีเดือด ไปถึงสิบ

ต่างคนต่างทวิจุดเคียดกันขึ้นไปเช่นนี้ เหมือนไฟที่ลูกกรุ่นจนกระทั่งลูกโพรง

(5)

แม่ของเจ็ชต์เป็นผู้หญิงที่ไม่มีความรู้พอที่จะออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้ จึงต้องอยู่ปรนนิบัติดูแลบุคคลในครอบครัว เป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำความสะอาดบ้าน ทำกับข้าว มีหน้าที่เพียงอยู่ในบ้านและคอยรองรับอารมณ์ของพ่อของเจ็ชต์

ระหว่างนั้นความสัมพันธ์ของพ่อและแม่อังเป็นไปดั่งเดิม คือทะเลาะเบาะแว้งกันไม่มีหยุด บ่อยครั้งเข้าพ่อก็จะถือโอกาสไม่คุยกับแม่ครั้งละนานๆ แต่เป็นไปไม่ได้ตลอด เพราะแม่จะต้องพึ่งพ่อ ต้องคอยขอเงินเพราะแม่ทำงานอื่นไม่เป็น แม่กระทั่งจะเป็นเมียก็ไม่อาจเป็นเมียที่ดีได้ นั่นเป็นคำพูดของพ่อที่ฉันได้ยินจนชินหู

จะเป็นแม่ก็ไม่อาจเป็นแม่ที่ดีได้

“คนอย่างเธอทำอะไรไม่ได้สักอย่างเดียว”

แม่ได้แต่ร้องไห้ด้วยความเจ็บใจ น้ำตาไม่เคยช่วยแม่ได้เลย ไม่ได้ทำให้พ่อใจอ่อนลง อย่างที่เขาเขียนในหนังสืออ่านเล่น แต่กลับทำให้พ่อเดือดดาลโมโหจนกระทั่งถึงลงไม้ลงมือ

ฉันยังจำภาพแม่ที่คลานไปรอบๆห้องหลบเท้าของพ่อที่กระหน้าลงไปอย่างไม่ปราณี แม่ถูกกระแทกกระเทือนเช่นนี้จนเจ็บบ๊อบๆ ตรงกลางหว่างคิ้ว เมื่อฉันเอาหัวไปชนแรงๆ จะด้วยบังเอิญหรืออะไรก็ตาม แม่มักจะนูนหน้าด้วยความเจ็บปวด และบอกว่าให้ฉันระวัง ในคราวหลังครอบครัวของเราเหมือนตกอยู่ในทะเลท่ามกลางมรสุมบ่อยครั้ง (15-16)

เมื่อพ่อของเขียดได้รับคำสั่งให้ย้ายไปปฏิบัติงานที่ภาคอีสาน แม่ของเขียดก็ไม่สามารถติดตามพ่อของเขียดไปปฏิบัติหน้าที่ภรรยาได้ เนื่องจากพ่อของเขียดให้แม่ของเขียดอยู่ดูแลเขียด โดยให้เหตุผลว่าเขียดจะได้ศึกษาเล่าเรียน ในโรงเรียนที่ดีๆ ในกรุงเทพฯ

พ่อได้คำสั่งย้ายให้ไปประจำสถานีตำรวจแห่งหนึ่งซึ่งไกลปืนเที่ยง พ่อได้ยศเพิ่มเหมือนกับจะเป็นการปลอมขวัญที่ต้องย้ายไปที่ไกล

แม่จะไปด้วย ถึงอย่างไรแม่ก็รักและหวงพ่อเหมือนผู้หญิงทั่วไปที่เห็นผิวเป็นสมบัติที่ตนต้องหวงแหน

เป็นชนวนที่ทำให้ทะเลาะหนักกว่าที่เคยทะเลาะกันมาแล้วเป็นประจำวัน พ่อให้แม่ดูแลฉันซึ่งได้เข้าโรงเรียนดี ถ้าย้ายไปจะกลับมาเข้าอีกลำบาก โรงเรียนดีๆ ในกรุงเทพฯหายากยิ่งกว่างมเข็มในมหาสมุทร (17)

แม่ของเขียดปฏิบัติหน้าที่ภรรยาด้วยการยอมทำตามความคิดเห็นของสามีคือพ่อของเขียดในทุกกรณี เพราะไม่มีการศึกษาจึง ถูกพ่อของเขียดทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจแต่ก็ต้องทนอยู่กับพ่อของเขียดด้วยความรัก เมื่อพ่อของเขียดต้องย้ายไปปฏิบัติงานที่ภาคอีสาน แม่ของเขียดก็หมดที่พึ่งพิงจึงต้องนำเขียดเดินทางไปหาพ่อของเขียดแต่ก็ไม่พบเพราะว่าพ่อของเขียดไปตามจับผู้ร้ายที่ต่างอำเภอ ระหว่างที่อยู่รอสามีแม่ของเขียดไม่มีเงินค่าอาหารและค่าที่พักจึงต้องหาทางช่วยเหลือตัวเองเพื่อเอาชีวิตรอดด้วยการขายตัว เมื่อแม่ของเขียดได้พบกับพ่อของเขียด และได้รู้ว่าพ่อของเขียดมีภรรยาใหม่ ประกอบกับพ่อของเขียดไม่ได้แสดงให้เห็นว่ามีความสนใจใยดีแม่ของเขียด แม่

ของเข็ชเกิดความคิดหวังอย่างรุนแรงเพราะคิดว่าตนคงจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้หากไม่มีสามีดูแลเลี้ยงดู
แม่ของเข็ชจึงตัดสินใจผูกคอตายหนีปัญหาโดยไม่นำพาว่าลูกจะอยู่อย่างไร ซึ่งส่งผลไปสู่ลูกคือ
เข็ชที่ไม่มีแม่คอยดูแลเอาใจใส่ และไม่มีพ่อคอยให้ความรักความอบอุ่นเช่นที่พ่อแม่เพียงมีต่อลูก
เข็ชจึงกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาไม่ร่าเริงเช่นเด็กวัยเดียวกัน

ในนวนิยายเรื่อง ทะเลอาอิม คุณหญิงศรีคารามีสถานภาพเป็นภรรยาของอธิบดีทองแถม
ซึ่งมีฐานะที่ค้ำคองกว่าภรรยา บทบาทการเป็นภรรยาที่คุณหญิงศรีคาราปฏิบัติต่อสามี จึงเป็นไปใน
ลักษณะที่เป็นผู้นำสามี คอยบงการสามีให้อยู่ในโอวาทของตน ไม่เปิดโอกาสให้สามีแสดง
ความคิดเห็นถ้าหากจะแสดงความคิดเห็นคุณหญิงก็ไม่รับฟัง

“พ่อแม่เราไม่ทะเลาะกัน คุณพ่อกลัวคุณแม่ คุณแม่ยังได้ใจชมคุณพ่อยังกะ
คนใช้” วิหารเล่าบ้าง (32)

คุณหญิงศรีคารามีบทบาทสำคัญต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของอธิบดีทองแถม
คุณหญิงศรีคารามีส่วนช่วยให้สามีได้ตำแหน่งเป็นอธิบดี เพราะใช้เงินซื้อตำแหน่งให้สามี

คุณหญิงก็ถือว่าทรัพย์สมบัติสำคัญกว่าอื่นใด

แม้ตำแหน่งอธิบดีที่ได้มา ก็ได้ด้วยแรงเงินของคุณหญิง ใครๆ ก็ว่าอย่างนั้น

... อธิบดีคนเก่าจะมีงานวันเกิดหรือวันทำบุญบ้าน ภรรยาคุณทองแถมบริจาค
เต็ม ที่ตลอดไปจนถึงรัฐมนตรี คุณหญิงก็เข้าถึงบรรดาคุณหญิง
คุณนายรู้จักสนิทสนมอยู่ในวงการเดียวกัน...คุณหญิงศรีคารามีแหวนเพชรเม็ด
เก่าๆ เท่ากับของคุณหญิงรัฐมนตรีเหมือนกัน รถดีดแอร์ก็คันใหญ่เท่ากันคุณหญิง
ศรีคาราดอนนั้นยังไม่ได้เป็นคุณหญิง เข้านอกออกในได้คล่องกว่าภรรยาข้า
ราชการชั้นพิเศษคนอื่นในกรมนั้น

รองอธิบดีที่รอตำแหน่งอธิบดีมานานก็ยังไม่ได้เป็น อยู่ดีๆ คำสั่งก็ตกมาว่า
คุณทองแถมได้เป็นอธิบดี แต่ไม่ใช่กรมที่คุณทองแถมทำมาตั้งแต่ยังหนุ่ม

อย่างไรก็ตาม คุณหญิงศรีคาราก็ได้ทำหน้าที่ภรรยาเสียอย่างเพียบพร้อมและ
คุณหญิงก็ฉลาดพอที่จะไม่พูดให้สามีกระทบกระเทือนใจว่าได้ตำแหน่งก็เพราะ
อำนาจและเงินของภรรยา (51-58)

คุณหญิงศรีคาราเข้าใจว่าการใช้เงินซื้อตำแหน่งให้สามีคือการทำหน้าที่ภรรยาที่ดีโดย
ละเลยบทบาทของการเป็นภรรยาที่ต้องดูแลเอาใจใส่และยอมรับยกย่องสามี เมื่ออธิบดีทองแถมไป
มีภรรยาน้อย คุณหญิงศรีคาราไม่ได้ตระหนักว่าตนเองก็มีส่วนให้สามีประพฤตินั้น

“คุณพ่อไปไหนคะ”

“หนูก็รู้ไม่ใช่หรือ” คุณหญิงศรีคาราตอบเรียบๆ “ดูเหมือนคุณจะเป็นคนบอกให้
แม่รู้ว่าคุณพ่อมีเมียใหม่”

“แต่คุณพ่อ...”

“เมื่อเขารู้ว่าแม่รู้ เขาก็ทำอย่างเปิดเผย ไม่ต้องแอบซ่อนอีกต่อไป”

“โธ่ ! คุณแม่”

คุณหญิงศรีคารา แลดูกระจก จึงสะท้อนภาพตัวเองยังสาวสวย แต่ดูเหมือน
ความงามที่พยายามรักษาไว้ให้คงทน จะไม่มีประโยชน์กับตัวเองเลย

“ไหนลองบอกไป วิพารมีเรื่องอะไรเค็ดร้อใจหรือ”

“ช่างเถอะค่ะ” วิพารไขว้จดหมายไว้ “เรื่องของหนูมันเรื่องเล็ก ถ้าเทียบกับเรื่อง
ของคุณแม่”

“เรื่องของแม่ก็เรื่องเล็ก” คุณหญิงศรีคาราพยายามปลอบใจทั้งคนพูดและคนฟัง

“ผู้ชายนี้เขาอยากมีเมียน้อยกันทั้งนั้น”

“คุณพ่อเมื่อคุณแม่หรือคะ ไม่น่าเชื่อเลย คุณแม่ทั้งสวย รวย ฉลาดเหนือกว่า
ใครๆทั้งนั้น คุณพ่อไม่น่าจะเห็นคนอื่นดีกว่าคุณแม่”

คุณหญิงศรีคาราเบือนหน้าจากกระจก

“บางทีคนเราก็ออยาก ได้สิ่งที่ไม่ดี เบื่อของดีเป็นได้ทั้งนั้น”

“ทำไมโลกถึงเป็นอย่างงี้คะ” วิพารร้อง “ผู้ชายเป็นอย่างนี้ทุกคนหรือคะคุณแม่”

“เป็นได้ทั้งนั้นแหละวิพาร” คุณหญิงศรีคาราตอบด้วยประโยคเดิม

“คุณพ่อบอกว่าเขามีลูกแล้วด้วยซ้ำไป เป็นผู้ชายเสียด้วย”

“คุณแม่” วิพารร้อง

“จริงหรือคะ”

“คุณพ่อบอกยังงั้น” (477-478)

ความเขลาของคุณหญิงศรีคาราที่เข้าใจว่าสิ่งที่ตนปฏิบัติต่อสามีคือการผลักดันให้สามี
ได้รับความก้าวหน้าในอาชีพและปรนเปรอด้วยวัตถุจะผูกมัดใจสามีไว้ได้ และด้วยฐานะชาติ

ตระกูลที่เหนือกว่า คุณหญิงศรีศรียังข่มและคอยบงการให้สามีกระทำในสิ่งที่เธอต้องการ โดย
 ละเลยหน้าที่ที่ภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามีคือการให้เกียรติ ยกย่อง และดูแลปรนนิบัติ ชีวิตครอบครัว
 ของคุณหญิงศรีศรียิ่งล้มเหลวต้องหย่าขาดแยกทางกับอธิบดีทองแถม บทบาทของคุณหญิง
 ศรีศรียาในฐานะภรรยาที่ปฏิบัติต่อสามีมีผลกระทบต่อลูกคือวิหαρด้วย กล่าวคือคุณหญิงศรีศรียา
 ไม่ให้เกียรติสามี คอยข่มและบงการสามีต่อหน้าลูก ทำให้อธิบดีทองแถมเกิดปมด้อยและรู้สึกว่
 ตนเองไม่มีความสำคัญในครอบครัว ไม่สามารถอบรมสั่งสอนลูกสาวได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง
 อธิบดีทองแถมกับวิหαρลูกสาวจึงพลอยเหินห่างไปด้วย

ในนวนิยายเรื่อง พระจันทร์สีน้ำเงิน บทบาทการเป็นภรรยาของสวัสดิเป็นไปโดยไม่
 ราบรื่นนัก เนื่องจากเธอกับสามีมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน ต่างฝ่ายต่างไม่ปรับตัวเข้าหากัน ไม่ใช่
 เหตุผลในการพุดจากกัน สวัสดิเป็นภรรยาที่เป็นตัวของตัวเอง เธอไม่พยายามคล้อยตามความคิดเห็น
 ของสามี เธอมีอาชีพเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีรายได้ไม่มากนัก เมื่อสามีไม่ช่วยเหลือจุนเจือ
 ครอบครัว เธอกับสามี จึงเกิดปัญหาทะเลาะกันอยู่เสมอ

พ่อกับแม่ผัดใจกันตลอดมา ไม่ลงรอยกันตั้งแต่เรื่องเล็กจนถึงเรื่องใหญ่ ส่วน
 มากมักจะเกี่ยวกับเรื่องเงิน แม่เป็นข้าราชการ...หรือนัยหนึ่งอาจารย์สอนใน
 มหาวิทยาลัย ที่มีเงินเดือนนิดเดียว มันไม่พอสำหรับจะเลี้ยงลูกสามคน... ไม่นับที่
 คนโตที่ไปอยู่กับย่าตั้งแต่เล็กจนยังจำได้ดีถึงภาพที่พ่อไล่ตีแม่ไปรอบๆบ้าน ถึง
 เวลานั้นครั้งไรผมจะใจหาย กระโดดเข้าไปช่วยโดยไม่กลัวกำปั้นพ่อ

คำผรุสวาทที่ต่างก็พ่นเข้าใส่กันนั้น ผมไม่อยากได้ยินเลย แต่ผมก็ได้ยินอยู่
 บ่อยๆ ซึ่งเป็นความผิดของทั้งสองคน จะโทษใครเขาได้ไม่ (32-33)

สวัสดิกับสามีของเธอผัดใจกันตลอดเวลา สามีของสวัสดิเป็นคนอารมณ์ร้อน ชอบดูค่า
 ภรรยาเมื่อมีเรื่องขัดใจกัน ส่วนสวัสดิเองก็ใจร้อนเช่นเดียวกัน สวัสดิจึงอยู่กินกับสามีโดยไม่ยุ่งเกี่ยว
 กัน แยกห้องนอน แยกอาหารกันกิน ต่างคนต่างหารับประทานกันเอง เมื่อสามีของสวัสดิพาผู้หญิง
 คนใหม่มาอยู่ด้วย สวัสดิก็ไม่สนใจหากไม่มายุ่งเกี่ยวหรือมารบกวนเธอ

พ่อกับแม่ไม่ได้พุดกันเลยระหว่างนั้น แต่คู่มือมีอารมณ์ดีขึ้นมากหลังจากที่ได้
 เมีย หล่อนชี้แจงอย่างบรม ทะเลาะกับพ่อบ่อยๆ เรื่องผู้หญิงคนอื่นๆ แต่ไม่ใช่แม่
 หรอก เพราะแม่เป็นเมียที่แก่แล้ว เมียของพ่อไม่รู้จะหึงไปทำไมกันและอีกอย่าง
 หนึ่งหล่อนก็เห็นอยู่ตลอดเวลาว่าพ่อกับแม่ไม่ได้พุดกันเลย

การกินอยู่ในบ้านเป็นเรื่องตลกอย่างยิ่ง แม่จะทำกับข้าวก่อนให้ลูกๆ ไปโรงเรียน พร้อมด้วยคนใช้ของแม่ซึ่งคอยเป็นผู้ช่วยเหลือ จากนั้นบางทีพ่อก็จะลงมาทำกับข้าวเอง กินกันสองคนผิวเมีย กับข้าวแยกกันไว้คนละตู้ ต่างคนต่างซื้อต่างคนต่างหา และต่างคนก็อยู่โดยไม่เกี่ยวข้องกัน

บางทีรายละเอียดต่างๆ ก็ไม่น่าจะเขียนลงไปนัก เช่นความเห็นแก่ตัวบางสิ่งบางอย่างของพ่อ และความแค้นเป็นเกลียดของแม่ ต่างก็หวังผลประโยชน์ของมันและกัน “เหมือนอเมริกันค้าขายกับจีนแดง” แม่เคยพูดเล่นอย่างจั้นทั้งที่ไม่เหมือนกันเลยสักหน่อย (47)

ตลอดเวลาที่สวีตคืออยู่กับสามี หน้าทีดูแลลูกๆ และค่าใช้จ่ายของลูกๆ เป็นหน้าที่ของสวีตตีทั้งสิ้น สวีตตีจึงต้องทำงานอย่างหนัก

พ่อไม่ให้เงินและเมื่อแม่ช่วยตัวเองกับลูกๆ ต้องกลับลูกกล่าวหาอย่างนั้น...แม่เลยเตลิด เตลิด ไปจริงๆ (3)

เมื่อสวีตคืออยู่ร่วมกับสามีไม่ได้ทั้งคู่จึงตัดสินใจหย่าขาดจากกัน สวีตตีไม่ได้นำทรัพย์สินระหว่างเธอกับสามีติดตัวไปด้วย เธอพยายามต่อสู้กับความยากลำบากโดยลำพัง เธอทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงดูลูกๆ ด้วยตนเอง เธอพาลูกๆ ออกจากบ้าน ไปหาที่อยู่ใหม่ หลังจากนั้นเธอก็มีสามีใหม่ชื่อรันเพื่อนรุ่นน้องของเธอ

นารันมาถึงกรุงเทพฯ เจียบๆ โดยไม่มีใครรู้นอกจากแม่ และแม่ก็พยายามที่จะเกริ่นบอกข่าวแก่รอมและพี่น้อง พวกเขาฟังกันเจียบๆ คงต่างคิดกันไปคนละอย่างไม่รู้ว่าพอใจหรือไม่พอใจ พวกเขารักนารันก็จริง แต่ไม่ใช่อย่างที่เธอมาเป็นพ่อเลี้ยง...พ่อเลี้ยงฟังดูแล้ว ไม่ค่อยสบายใจอย่างไรก็ไม่รู้

อย่างไรก็ตามนารันมาถึงบ้านในตอนเย็น เราอยู่กันพร้อมหน้าและแน่นละที่จะอดวิดว้ากันไม่ได้ พ่อเขาเห็นเด็กๆ เขาก็หัวเราะเสียงดัง คิ่งหนูนามากอด โยกหัวมุดคำและรอม ส่วนหน้อยนั้นเขาเลิกคิ้วเป็นเชิงทักทายและบอกว่า “นารันมีของฝากเยอะแยะ” เราพากันดูของฝาก หน้อยดูจะได้มากกว่าใครเพื่อน แน่ละที่นารันจะต้องเอาใจหน้อย หล่อนมีฤทธิ์มาก และอาจจะทำฤทธิ์เข้าใส่ถ้าไม่พอใจ แต่ไม่มีใครทำฤทธิ์เลยสักคนเดียว แม้กระทั่งหน้อย ทุกคนดีใจเมื่อเขามาและไม่พยายาม

แปลกใจเมื่อน้ำรินจะมาอยู่กับแม่ ไม่กลับไปบ้านเขาอีก (312)

รับสามีใหม่ของสวัสดีเข้ากับลูกๆ ทั้ง 4 คนของสวัสดีได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติต่อลูกๆ ของสวัสดีเหมือนพ่อคนหนึ่ง สวัสดีก็ให้ความไว้วางใจรินให้ดูแลลูกๆ ของเธอ ในตอนที่เธอไปต่างประเทศ

ถึงรินและลูกๆ...ถึงแล้วโดยปลอดภัยถึงแม้จะขลุกขลักอยู่บ้าง อากาศแถวเรา ต้องลงอีกเมืองหนึ่ง และรุ่งขึ้นจึงขึ้นเรือบินต่อไป ได้รับการต้อนรับดี โรงแรมที่มาพักก็ไม่เลวนักแล้วจะเขียนมาอีก ทุกคนคงสบายดีฝากจูบหนุณาด้วย (316-317)

สวัสดีให้ความรักและเอาใจใส่รินเป็นอย่างดีรินก็ทำหน้าที่สามีที่ดีตอบแทนสวัสดีเช่นเดียวกัน

น้ำรินอุ้มแม่ลูกๆ นั้งๆ ซ้ำยังทำหน้าที่เทกระโถนอย่างสง่าผ่าเผยอีกด้วย เลยได้คะแนนความดีความชอบเต็มเปี่ยมจากเพื่อนๆ ที่มาเยี่ยมแม่ (23)

บทบาทการเป็นภรรยาของสวัสดีต่อริน นับได้ว่าสวัสดีให้ความยกย่องและไว้วางใจตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกัน ชีวิตครอบครัวของสวัสดีกับรินจึงเป็นไปด้วยความราบรื่น

บทบาทการเป็นภรรยาของสวัสดีกับสามีคนแรกคือพ่อของรอมกับสามีคนที่สองคือริน สวัสดีปฏิบัติตนแตกต่างกัน กับสามีคนแรก เธอไม่ได้แสดงบทบาทการเป็นภรรยาที่ดี เนื่องจากทั้งเธอและสามีมีความคิดเห็นขัดแย้งกันต่างก็ไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน แต่สำหรับริน เธอได้แสดงบทบาทการเป็นภรรยาที่ดี โดยปรนนิบัติริน ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน แสดงความรักความห่วงใยต่อกัน เพราะต่างก็เข้าใจกัน การปฏิบัติตนของสวัสดีต่อสามีคนแรกคือพ่อของรอม มีผลทำให้รอมขาดความอบอุ่นในบางครั้ง เนื่องจากพ่อและแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่ถึงอย่างไรรอมก็มีความสุข เพราะรอมรู้ว่าไม่ว่าพ่อจะคู่ครองอย่างไร แต่สักแล้วพ่อก็ยังรักรอม ส่วนการปฏิบัติตนต่อสามีคนที่สอง คือน้ำริน ถึงแม้ว่ารอมจะชอบสามีใหม่ของแม่ แต่ในส่วนลึกก็ไม่ต้องการให้น้ำรินมาทำหน้าที่แทนพ่อ ทั้งยังรู้สึกว่ น้ำรินมาทำหน้าที่สุภาพบุรุษในครอบครัวแทนตนด้วย ทำให้อรอมซึ่งเป็นเด็กที่จิตใจอ่อนไหวง่าย เกิดความน้อยใจแม่ และหาทางออกโดยการเสพยาเสพติดหนักกว่าที่เคยเสพมาก่อน

3. สถานภาพและบทบาทของแม่ที่สัมพันธ์กับโครงเรื่องและแก่นเรื่อง

นวนิยายเรื่อง *ดอกไม้ในป่าแคค* เป็นเรื่อง que แสดงให้เห็นปัญหาครอบครัว อันเนื่องมาจากหัวหน้าครอบครัวคือพ่อไม่มีความรับผิดชอบ แม่ขาดความเข้มแข็งส่งผลไปสู่สมาชิกในครอบครัวคือลูกที่ขาดความมั่นคงทางจิตใจ และไม่อาจด้านทานอำนาจทางศักดิ์ของสังคม

สถานภาพและบทบาทของแม่ที่สัมพันธ์กับโครงเรื่องและแก่นเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ดอกไม้ในป่าแคค* บทบาทของแม่ของเขียดมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องและแก่นเรื่องคือ แม่ของเขียดไม่มีความรู้พอที่จะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้ จึงต้องพึ่งพ่อของเขียดซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ เมื่อพ่อของเขียดไม่ได้ทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวที่ดี ปล่อยให้ภรรยาคือแม่ของเขียดต้องลำบาก เขียดซึ่งเป็นลูกสาวก็พลอยลำบากไปด้วยถึงขั้นต้องออกไปหาอาหารมาประทังชีวิตด้วยตนเอง

ฉันรู้วิธีจับปลาบู่มันชอบชุกตัวอยู่ตามไม้ผุและรูเหี่ยวที่มีโคลนและใบไม้เน่าปลาบู่มูปร่างอปลักษณ์หัวโตและมีลวดลายเป็นสีน้ำตาลอ่อนแก่

(29)

ความยากลำบากทำให้แม่ของเขียดต้องไปซื้อของกินของใช้ตามร้านค้า เมื่อไม่มีเงินไปชำระหนี้ก็ต้องคอยหลบเข้าหนี้ แม่ของเขียดต้องต่อสู้ชีวิตโดยลำพังเมื่อพ่อของเขียดทอดทิ้งเงินในที่สุดแม่ของเขียดจำต้องขายสมบัติชิ้นสุดท้ายซึ่งขายของเขียดให้ไว้เพื่อพาเขียดไปหาพ่อที่ย้ายไปรับราชการที่ภาคอีสาน

ก่อนจะขึ้นรถไฟไปตามหาพ่อ แม่ขายของไปชิ้นหนึ่งซึ่งแม่คงจะตัดใจแล้วตัดใจอีก ในที่สุดแม่บอกกับฉันว่า

“ช่างมันเถอะนะเขียด ของนอกกาย ไม่ตายก็หาใหม่ได้”

เป็นคำปลอบใจในยามเข้าตาจนได้เป็นอย่างดี แต่กระนั้นแม่ก็ยังอาลัยอาวรณ์ของนั้นเป็นสมบัติที่ขายรักมาก

“ถ้าขายรู้คงจะเสียใจ” แม่บ่น หยิบแล้ววางลงเหมือนตัดสินใจไม่ได้

“ขายตายไปแล้วนี่จ๊ะ” ฉันท้วง

แม่หันมาดูฉัน นัยน์ตาของแม่มีแววประหลาด

“ถึงตายไปแล้วขายก็รู้” แม่เชื่อเอาจริงเอาจัง เรื่องเวรกรรม บาปบุญคุณโทษ และอนิหารต่างๆ ฉันไม่เคยเชื่อ แต่ก็รู้สึกว่ามีประโยชน์ที่จะได้เถียง

“คนทำไม่ดีต้องมีคนรู้วันยังค่ำ ถึงคนเราด้วยกันไม่รู้ ผีตางเทวดาท่านก็ทราบ
ดี” แม่พยายามสั่งสอน

“อย่างที่แม่ทำ...ไม่ดีหรือจ๊ะ”

“แม่รู้ว่าไม่ดี แต่ก็ต้องทำ แม่อยากรู้ข่าวพ่อ” (50-52)

เมื่อแม่ของเขียดไปหาพ่อของเขียด พ่อและแม่เลี้ยงของเขียดแสดงอาการดูถูก
เหยียดหยาม ไม่ให้การต้อนรับ แม่ของเขียดเสียใจมาก ประกอบกับความรู้สึกละเอียดใจที่ต้องยอม
ขายตัวเพื่อแลกกับเงินที่จะนำมาเป็นค่าอาหารและค่าที่พักระหว่างรอพ่อของเขียด การขาดความรู้
และวิจารณญาณทำให้แม่ของเขียดคิดสั้น เลือกความตายเป็นทางออกเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาโดยไม่ได้
คิดว่าลูกสาวของตนจะอยู่อย่างไรต่อไป

ฉันเข้าไปเกาะมือแม่ไว้ มือเย็นซึดและเริ่มแข็ง ทำให้ฉันอดคิดไม่ได้ว่า
ความตายคืออะไรกันหนอ มันมาถึงคนเราได้อย่างไร ในสภาพใด มีความเจ็บปวด
มาหรือก่อนที่เราจะสูญเสียวิญญาณ สูญเสียความรู้สึกลึก

“แม่จ๋า” ฉันเรียก

น้ำตาเริ่มหยดลงมาพร่างพรู ฉันแลไม่เห็นทาง

“แม่จ๋า”

ฉันยอมสูญเสียความสุขและทรัพย์สินสมบัติเท่าที่จะมีได้ในชั่วชีวิตเพื่อจะขอ
แลกลมหายใจของแม่กลับคืนมา

“แม่จ๋า เขียดอยากให้มีแม่พิน” (106)

แม่ของเขียดมีสถานภาพเป็นแม่แต่แม่ของเขียดก็ไม่มี ความเข้มแข็งพอจึงไม่ได้ทำ
หน้าที่ของแม่ หน้าที่ที่ต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนลูกให้ลูกมีการศึกษา เพราะแม่ของเขียดทะเลาะกับ
พ่อของเขียดอยู่เสมอ เมื่อทะเลาะกันแม่ของเขียดก็ไม่สนใจดูแลเขียด เมื่อถูกพ่อของเขียดทิ้งก็ผูก
คอตายหนีปัญหา เขียดจึงอยู่ในความดูแลของป้า ป้าเป็นผู้เลี้ยงดูเขียดจนกระทั่งเขียดเติบโตเป็นสาว
ป้าให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เขียด แต่เมื่อพ่อของเขียดเข้ามาแสดงความรัก ความหวังดี เพื่อให้
เขียดช่วยเหลือตนให้พ้นผิดในข้อหารับสินบนและค้ายาเสพติด เขียดจึงต้องคอยหลบเลี่ยงที่จะพบ
กับพ่อ โดยการหนีไปเที่ยวบ้านเพื่อน และทดลองเสพสิ่งเสพติดเพื่อระบายความคับข้องใจ แต่เมื่อ
เสพแล้วเขียดก็รู้ว่ายาเสพติดไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ เขียดจึงเลิกเสพ บทบาทของแม่ของเขียด
จึงมีความสัมพันธ์กับแก่นเรื่องและโครงเรื่อง

นวนิยายเรื่อง ทะเลดำอิม เป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของเยาวชนที่เกิดจากความบกพร่องของแม่ที่ไม่ได้ดูแลเอาใจใส่และให้ความอบอุ่นแก่ลูกตามบทบาทที่ควรจะเป็น

คุณหญิงศรีคาราเป็นตัวละครที่สัมพันธ์กับโครงเรื่องและช่วยเสริมแก่นเรื่อง คือคุณหญิงศรีคาราเป็นผู้หญิงที่มีความเพียบพร้อมในเกียรติยศ ชื่อเสียงและฐานะ คุณหญิงศรีคาราจึงให้ความสะดวกสบายทางวัตถุแก่บุตรสาวได้อย่างเต็มที่ แต่คุณหญิงศรีคาราไม่ได้ให้ความสุขทางใจแก่บุตรสาวคนเดียวของเธอ คือวิฬาร เพราะความสะดวกสบายทางวัตถุไม่ได้เป็นสิ่งที่วิฬารต้องการ วิฬารต้องการเวลาและความใกล้ชิดระหว่างแม่กับลูก คุณหญิงศรีคาราไม่มีเวลาให้กับลูก เพราะยึดติดอยู่กับเกียรติยศและชื่อเสียง คุณหญิงศรีคาราชอบออกงานสังคม ไปต่างประเทศ เพื่อให้ตัวเองเป็นที่รู้จักในวงสังคมชั้นสูง

วิฬารเบื่อคุณแม่ คุณพ่อค่อยยังชั่ว แต่ไม่ว่าคุณพ่อหรือคุณแม่ก็ไม่มีเวลาให้วิฬารทั้งนั้น งานราตรีสโมสรการกุศลเมื่อคืนนี้เป็นยังไงบ้างก็ไม่รู้ วิฬารเหยียดริมฝีปากเหมือนจะยิ้มเย้ย คุณแม่ประสบความสำเร็จอีกตามเคย ถ้าไม่ในด้านการงานก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่แต่งกายดีที่สุดใน (154)

คืนนี้มีปาร์ตี้สังคมสงเคราะห์ ท่านเป็นกรรมการใหญ่ในงานนั้นด้วย แต่รถยังติดกันเป็นแพ คุณหญิงจะต้องรีบไปแต่งตัวและเสริมสวย เพื่อให้ดูสดสวยสาวอยู่ตลอดเวลา แต่รถเข้ากรรมค่อยๆ ขยับ จะไปไหนมาไหนแสนจะยากลำบากเอาเสียจริงๆ (147)

คุณหญิงศรีคาราพยายามอบรมสั่งสอนให้วิฬารเห็นคุณค่าของเกียรติยศ ชื่อเสียง และความมั่งมี และพยายามให้ความสุขทางกายแก่วิฬารด้วยอำนาจเงิน คุณหญิงศรีคารามีโอกาสไปประชุมในหัวข้อการหาทางแก้ไขปัญหาเด็กเร่ร่อน แล้วคุณหญิงศรีคาราก็นำวิธีการแก้ปัญหานั้นกลับมาอบรมสั่งสอนวิฬาร โดยที่ไม่สนใจว่าวิฬารอยู่ในเวลาที่จะรับฟังหรือไม่ คุณหญิงศรีคารามีความรู้ทางทฤษฎีในการปฏิบัติต่อลูกเป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติคุณหญิงศรีคาราไม่สามารถนำทฤษฎีนั้นมาใช้กับลูกสาวได้

คุณแม่ไปประชุมปัญหาเด็กเร่ร่อนที่แอฟริกา คุณพ่อถือโอกาสตามไปเที่ยวด้วย ทั้ง บ้านไว้ในครอบครองของวิฬารด้วยความเชื่อมั่นว่าลูกสาวคนเดียวรู้จักรู้ชอบเป็นอันดี (16)

คุณหญิงยังพูดถึงเรื่องปัญหาวัยรุ่นอีกมากมายล้วนแต่เป็นประเด็นที่น่าที่ทั้งนั้นท่านรอบรู้ไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นได้มุกกลับไม่ทราบเรื่องเอาเสียเลย (199)

คุณหญิงศรีคารามีสถานภาพเป็นแม่แต่ได้ละเลยบทบาทที่จะต้องดูแลให้ความใกล้ชิดกับลูก ทำให้บุตรสาวขาดความอบอุ่น จึงหาทางออกด้วยการพึ่งยาเสพติดและเที่ยวเตร่ การดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดของวิพารมีผลมาจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของแม่ของคุณหญิงศรีคาราที่ไม่พยายามทำความเข้าใจลูกรวมทั้งมีพ่อที่ไม่มีความเป็นผู้นำ เพราะอยู่ใต้คำสั่งการของแม่ ทำให้ลูกขาดความเชื่อถือประกอบกับการคบเพื่อนที่ไม่ดี โดยที่คุณหญิงศรีคาราไม่รู้เพราะมัวแต่แสวงหาเกียรติยศ และชื่อเสียง บทบาทการเลี้ยงดูลูกของคุณหญิงศรีคาราจึงสัมพันธ์กับแก่นเรื่องและโครงเรื่อง

นวนิยายเรื่อง พระจันทร์สีน้ำเงิน เป็นเรื่องที่คุณแต่งต้องการแสดงให้เห็นถึงปัญหา ยาเสพติดที่เกิดกับเยาวชนว่าส่วนหนึ่งมาจากความแตกแยกของครอบครัว และปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ความอบอุ่นแก่ลูกเท่าที่ควร

สวัสดิ์เป็นตัวละครที่มีสถานภาพเป็นแม่ แต่ก็ดำเนินบทบาททั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน เมื่อหย่าขาดจากสามี สวัสดิ์ให้ความรักและดูแลเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าสวัสดิ์จะมีเวลาไม่มากนัก เนื่องจากต้องทำงานหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนคำโฆษณาเขียน นวนิยายและเรื่องสั้น

แม่เขียนหนังสืออยู่ตรงชอกมุ้งนั้นอยู่นานหลายเดือน บ่อยครั้งที่รอมตื่นขึ้นมาเห็นแม่ทำงานอยู่ตามลำพัง เสียงเรื่อจากแม่น้ำเจ้าพระยาแว่วมาไกลบางครั้งจะได้ยินชัดแล้ว (47)

แม่นอนหัวค่ำเสมอ ใครๆก็รู้ดี แม่เกลียดการนอนดึกและตื่นสายเป็นที่สุด ตัวเองจึงไม่ค่อยประพฤติกและหวังจะให้ลูกๆ เหมือนอย่างแม่บ้างคือ ตื่นขึ้นมาทำงานตั้งแต่พระอาทิตย์ยังไม่ขึ้นต้องเปิดไฟ...เขียนหนังสือไม่กี่ทำงานอื่นๆ (389)

แม่เป็นผู้เขียนคำโฆษณาให้บริษัทเครื่องสำอางญี่ปุ่นบริษัทหนึ่ง
แม่นั่งคิดคำเช่นว่า

“โหมทรู หรุเค่น เมื่อเธอใช้...”

หรือ

“โคมระยงแปลงโคมใหม่เมื่อใช้...”

บางหนเราเคยเข้าไปพบ แม่ นั่งอยู่หน้ากระจก ข้างหน้ามีแปรงอยู่ราวๆสามสิบอัน ใสในกระเป๋าสตางค์ แม่คิดซื้อสีให้แปรงเหล่านั้นหรือลิปสติกสีใหม่ๆ แม่ขนมามากมาย เพื่อจะทดลองใช้ แต่แม่เองกลับใช้เครื่องสำอางยี่ห้ออื่น พวกเรา
รู้ความลับของแม่กันดี (117-118)

สวัสดีเป็นผู้หญิงที่อดทน มีความสามารถหลายด้าน เธอพยายามให้เวลากับลูก เพื่อชี้แนะอบรมสั่งสอน แต่ด้วยปัญหาเศรษฐกิจที่ต้องมีการเลี้ยงลูกโดยลำพัง สวัสดีจึงต้องทำงานอย่างหนัก เวลาที่จะดูแลลูกๆ จึงน้อยลง ประกอบกับไม่มีพ่อบ้านที่จะช่วยดูแลลูกอีกทางหนึ่ง ทำให้ลูกชายคนเดียว คือ รอมซึ่งต้องอยู่ร่วมกับแม่และพี่น้องซึ่งเป็นผู้หญิงทั้งหมดรู้สึกแปลกแยก ประกอบกับรอมเป็นคนอ่อนไหวและสะเทือนใจง่าย จึงถูกเพื่อนชักชวนไปเสพยาเสพติด ตลอดเวลาที่รอมเสพยาเสพติด รอมรู้ตัวว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี รอมคิดถึงแม่ คิดถึงความรักที่แม่มอบให้และรู้สึกผิดที่ต้องทำให้แม่เสียใจ แต่รอมก็เลิกเสพยาไม่ได้

บทบาทของสวัสดีที่พยายามเลี้ยงดูและให้ความรักความอบอุ่นต่อลูกมาโดยตลอด พยายามอดทนทำงานหนักเพื่อลูกๆแต่รอมลูกของเธอก็ยังรู้สึกว่าแม่ยังให้ความรักความเอาใจใส่ไม่พอ รอมจึงหัน ไปเสพยาเสพติด และเมื่อสวัสดีมีสามีใหม่ รอมก็ยังรู้สึกน้อยใจและว่าเหว่มากยิ่งขึ้น รอมจึงเสพยาเสพติดหนักขึ้น เพื่อระบายความคับข้องใจ บทบาทของสวัสดีจึงมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องและแก่นเรื่อง